

**GUUS
VAN GOUWE GERRIT**

52
W. G. Hulst

Tekeningen van W. G. van de Hulst Jr

NEL VERSCHOOR-VAN DER VLIS

**GUUS
VAN GOUWE GERRIT**

DERDE DRUK

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

I. GOUWE GERRIT

Jos de Hoog uit de vierde kijkt telkens stilletjes op de klok in de gang. Vanaf haar plaats in de derde bank kan ze die net zien hangen.

Kwart voor vier!

Straks gaat de bel en kunnen ze naar buiten!

Haar ogen dwalen naar de grote ruit, waardoor ze een stuk van de helderblauwe lucht kan zien. Het heeft ontzettend hard gevoren; de kom bij de Zeedijk is al dagen potdicht.

Ze mag regelrecht uit school naar de kom.

Ongedurig schuift ze heen en weer in de bank. Ze gaan natuurlijk met z'n vieren, dat is om twee uur al afgesproken.

Willy van de schilder, Hannie van de bakker, Riet van de zeeloods en Jos van de dominee.

De vader van Riet zal het wel koud hebben op zee, die moet er altijd maar door, winter en zomer, dag en nacht. Hij zal . . .

„Opletten, Josientje!”

Ze knikt geschrokken en buigt zich snel over haar schrift en haar boek. Stel je voor, dat je op zo'n fijne middag als vandaag moet schoolblijven. Ze gluuert even later voorzichtig achterom. Hannie en Riet kunnen ook niet meer stilzitten. En Willy schrikt vreselijk, want mijnheer pakt haar bij een arm

en zegt: „Wou je schoolblijven, Willy van Dam? Wat moeten ze op het ijs beginnen zonder jou?”

Hè, gelukkig, nu kunnen ze weer es lekker lachen allemaal. Mijnheer Van Stein weet altijd wat leuks, juist als je 't niet meer kunt uithouden. En daar is de bel!

Alsof die bel weet, dat ze nodig naar buiten moeten, zo lang en dringend trilt hij boven de deur van het lokaal.

Ze hebben nog nooit zo snel opgeruimd. Ze zitten allemaal op de punt van de bank, de handen samen. En wat later staan ze keurig in het gelid naast de banken, stappen achter elkaar aan de gang in, trekken mantels en jassen aan bij de kapstokken en lopen naar de grote deur.

Mijnheer Van Stein zwaait die wijd open. Hij pakt Gijs Braai bij zijn schouder.

„Gijs Braai, mijn vriend, was je vergeten, dat je school moest blijven?”

Gijs Braai lacht als een boer die kiespijn heeft. Hij zucht erbij. Schoolblijven! Hij was er net zo mooi tussendoor geglipt. Mijnheer slaat hem op de schouder: „Gijs, mijn vriend, gá! En laat het niet meer gebeuren. Het ijs is te mooi. Ik zal morgen op je letten.”

Daar gaan ze! Ze stuiven het speelplein op, uitgelaten en lachend.

Hannie, Riet, Willy en Josientje haken bij elkaar in.

Ze gaan regelrecht het stadje uit naar de grote kom, waar een lage dijk omheen ligt.

„We maken een grote glijbaan, hè?”

„Ja, zeg en wie valt moet een dubbeltje betalen.”

„Nou, en voor die dubbeltjes kopen we anijsbrokken.”

„Ja, en die anijsbrokken gaan we verkopen.”

Riet geeft Jos een duw: „Malle, jij weet altijd wat.”

Daar is de kom al. Haastig klauteren ze het dijkje op en kijken naar al de schaatsenrijders.

Achter het kleine dijkje ligt de hoge Zeedijk. Je hoort de zee hier ruisen.

Riet denkt even aan haar vader, die misschien op zee is om een boot binnen te brengen. Dan glijden ze lachend en stoeiend achter elkaar het ijs op en beginnen dadelijk een grote glijbaan te maken.

Jos' wangen gloeien van plezier. Het is heerlijk hier met z'n vieren.

Broertjes of zusjes heeft ze niet. Het is saai als je thuis altijd alleen bent. Maar buiten! Buiten is dat niet nodig!

Aai, daar ligt Hannie op haar rug. Ze krabbelt overeind.

Willy steekt een hand uit: „Een dubbeltje, hoor!”

Maar ze hebben geen geld en lachen en stoeien maar wat.

„Luister es,” zegt Riet, „morgen is het woensdag, dan gaan we met de schaatsen, hè? Heerlijk achter elkaar! En we houden ook een wedstrijd, wie het 't hardste kan.”

Ze dansen lachend in een kringetje rond. De baanveger ziet het en steekt een hand op. Hij kent die vier wel. En Jos van dominee De Hoog kent hij helemaal goed. Hij komt wel es met boodschappen aan de pastorie.

„Om twee uur op het ijs, morgenmiddag,” bedisselt Riet.

„En niet later. We vragen thuis om een dubbeltje, hè? Dan kunnen we anijsbrokken kopen en ik wil . . .”

En dan zijn ze plotseling uitgepraat. Verbaasd staan ze vlak naast elkaar.

De vinger van Jos wijst naar de hoge Zeedijk.

En nog meer mensen en kinderen zijn uitgepraat.

En nog meer mensen wijzen naar de hoge Zeedijk.

Want dáár, boven op die Zeedijk, staat een vreemde man,

met zijn rug naar de zee, met zijn gezicht naar de kom.

En naast hem, dicht naast hem, staat een lang meisje met twee zwarte vlechten en een vuurrood manteltje aan.

Die grote, vreemde man komt de dijk af naar het kleine dijkje, hij komt recht op het ijs af. En dat zwarte meisje loopt vlak achter hem aan.

Ze staan nog steeds dicht naast elkaar, de monden open van verbazing.

Die vreemde man draagt een wit pak en op zijn hoofd heeft hij een grote, koperen puntmuts. Aan die hoge, blinkende puntmuts hangen kleine, glimmende belletjes, die je duidelijk kunt horen rinkelen nu hij dichterbij komt, nu hij op het ijs van de kom loopt tussen de mensen in. In het licht van de ondergaande zon glanst die muts gloeiend als goud. Op zijn borst hangt een geweldige harmonika en op zijn rug bengelen vreemde, blikkerende deksels. Aan die deksels zitten touwen, die vastgemaakt zijn aan de hakken van zijn schoenen.

Riet en Hannie, Willy en Jos kijken elkaar aan.

Wie is die vreemde, wonderlijke man en wie is dat meisje?

En wat komen ze hier doen op het ijs?

Met een schreeuw van schrik springt Jos op zij. Iemand grijpt haar bij haar schouder. O, gelukkig, het is Gijs Braai maar! Die kan je ook altijd zo laten schrikken!

Het gezicht van Gijs Braai is één grote lach, zijn ogen schitteren: „Hoe vin je 'm, hè? Da's Gouwe Gerrit, die is pas komen wonen in het Vissersslopje. En dat meisje heet Guus. Guus van Gouwe Gerrit. Je zult hem horen spelen, jô, mijn vader heeft hem al gehoord in Walkerke, waar hij aan het leuren was. Wacht maar es effe!”

Natuurlijk wachten ze, ze wachten allemáál. Want ze begripen heus wel, dat die Gouwe Gerrit met het zwarte meisje niet zó maar naar de kom gekomen zijn. Ze zien ook wel, dat het meisje een busje in haar hand draagt. Die gaat straks zeker centen ophalen.

Alle mensen komen aanlopen en vormen een kring om hen heen. De kinderen staan vooraan. Ook de vier dringen tussen de groten door en staan vooraan in de kring.

O, kijk nou, kijk nou!

Daar zwaait Gouwe Gerrit zijn hoofd met de blinkende muts langzaam heen en weer. De kleine bellen tinkelen en rinkel en driftig. Daar trekken zijn handen aan de ontzaglijke harmonika. Nu schieten de monden van Hannie, Riet, Willy en Josientje weer open van verbazing. Want terwijl zijn hoofd heen en weer zwaait en zijn handen aan de harmonika trekken, trapt hij met de voeten achteruit, zodat de touwtjes aan twee staafjes trekken, die tegen de blikerende deksels op zijn rug aanslaan. Die harmonika speelt maar, speelt maar, het ene vers na het andere. Vreemde straatdeunen zijn daarbij, verzen, die ze niet kennen.

De mensen worden vrolijk, zwieren in een kring op de schaatzen om Gouwe Gerrit heen. Ze lachen en zwaaien met hun armen.

Het meisje met de zwarte vlechten staat maar toe te kijken, het busje in de hand.

En alles zwaait en zwiert en trappelt en lacht.

Ze lachen en springen mee, die vier. Gijs Braai springt natuurlijk overal bovenuit.

De baanveger schudt zijn oude, grijze hoofd. Hij leunt op zijn veger en hij zegt: „'t Is toch wat, 't is me toch wat.”

Niemand hoort dat, want Gouwe Gerrit gaat maar door. Hij weet zeker altijd weer nieuwe verzen.

Maar dan, met een schok, staan die vier stil. Zelfs Gijs Braai staat stil. En een heleboel mensen staan stil, ze raken allemaal uitgezwaaid en uitgezwaard.

Want daar speelt de harmonika van Gouwe Gerrit plotseling een kerstvers midden op het ijs, midden tussen die straatdeunen door.

„De herdertjes lagen bij nachte” . . . En even later: „Stille nacht” . . .

„Nee, hoor, néé,” zegt Hannie.

Het zwarte meisje staat nog precies zo, ze is het misschien gewend, dat haar vader alles door elkaar speelt. Ze vindt het zeker niet vreemd, want ze kijkt helemaal niet verbaasd naar Gouwe Gerrit.

Het wordt zo wonderlijk stil op het ijs.

„Nee, hoor, néé,” zegt Hannie weer, „nee, hoor, dat is spotten . . . Dat is vast zonde . . .”

Ze geeft Jos een duw: „Echt waar, hoor, vraag het maar aan je vader. Dat mag niet.”

„Zonde?” zegt Jos. „Zonde? Ik wou . . . ik wou . . .”

En dan wil ze niets meer, want Gouwe Gerrit is uitgespeeld en het meisje gaat heel snel met het busje rond. Ze zegt er niets bij, ze houdt het alleen vlak voor de gezichten van de mensen. En ze geven, ze geven allemaal. Ze houdt het busje ook voor Jos' gezicht. Jos kijkt een ogenblik recht in twee donkerbruine ogen.

„Ik . . . ik heb niks,” zegt ze verlegen.

Het meisje lacht, ze lacht zo vriendelijk, dat Jos er een kleur van krijgt. Dan houdt het meisje het busje weer voor een ander.

Gouwe Gerrit draait zich om, hij gaat het ijs over, het meisje loopt naast hem.

Een ogenblik blijven ze allemaal staan. Dan gaan ze achter hem aan. Eerst de jongens en dan de meisjes.

Gijs Braai natuurlijk voorop. Achter Gouwe Gerrit aan klimmen ze het lage dijkje op. Achter hem aan klimmen ze de hoge Zeedijk op.

En als Gouwe Gerrit bovenaan stilstaat, staan ze allemaal stil.

Ver voor hen ligt de zee, grijs en grauw in de schemer. De schemer, die snel over het water valt, nu de rode, gloeiende zonnebal is weggezonden.

Ze horen de golven bruisen in de branding.

Daar gaat hij de Zeedijk op in de richting van de Vissershaven.

Ze gaan achter hem aan.

Maar Hannie blijft staan.

„Ik moet naar huis, hoor, het is vast al laat.”

Ze schrikken ervan.

Ze hebben niet meer om de tijd gedacht. En als ze te laat thuis zijn, mogen ze morgen vast niet naar het ijs.

„Ja,” zegt Riet, „kom, morgen gaan we wéér, hè, om twee uur. Ik ga dáárheen, dag! Ik ga het thuis vertellen van Gouwe Gerrit.”

Willy en Hannie gaan naar links als ze onderaan de grote, stenen trap zijn. Jos blijft alleen over. Er trekt een kleine rimpel tussen haar ogen.

Gouwe Gerrit en dat meisje, Guus van Gouwe Gerrit. Hoe zou het zijn als Gouwe Gerrit je vader is? Hoe zou de moeder van dat meisje eruit zien?

„Zonde,” zei Hannie . . . Zonde? Hannie weet altijd wat.
„Vraag het maar aan je vader,” zei ze.
„Ja natuurlijk, vader weet het wel.”
Ze gaat vlugger doorlopen. Het is niet ver meer. Ze wonen
dicht bij de trap, die naar de Zeedijk gaat.

II. ALS HET AVOND WORDT

Als ze dicht bij huis is, komt dominee De Hoog van de andere kant. Hij zwaait naar Josientje en ze holt op hem af.

„Ha, vader!”

„Ha, Josje!”

„Hoor es, vader, Gouwe Gerrit was op het ijs en Guus van Gouwe Gerrit. En hij speelde van alles. Hij speelde ook kerstversjes. En Hannie zei dat het zonde was. Is dat zonde, vader?” Ze staan samen op de blauwe stoep. Dominee De Hoog steekt een sleutel in het slot.

„Laten we eerst naar binnen gaan, Jos. Wie is Gouwe Gerrit? Ik heb die naam nog nooit gehoord. Kom maar.”

„Hij woont hier pas,” ratelt Jos alweer, „en hij was op het ijs en Gijs Braai . . .”

„Zo,” zegt moeder, „kom gauw binnen jullie, het is zeker vreselijk koud?”

„Koud?” zegt Jos, „helemaal niet, moeder. Het is lekker buiten.”

Vader lacht en schuift zijn stoel bij de haard.

„Je hebt zeker meer aan je Gouwe Gerrit dan aan de kou gedacht. Ja, het is erg koud. Ik kom uit het ziekenhuis. Jan den Dulk was weer wat beter gelukkig, maar met Pieter Verstraten wil het nog niet erg.”

Moeder staat bij de tafel.

„Wat jammer,” zegt ze, „ik dacht zo vast dat die nieuwe kuur helpen zou. Misschien zouden ze . . .”

„Moeder, hoor es, Gouwe Gerrit was op het ijs.”

„Gouwe Gerrit? Wie is dat?”

„Ik weet niet, hij had een gouwe muts op met bellen en een harmonika en deksels en touwen, er was een meisje ook bij. Ik wou dat u hem gezien had. En hij speelde allemaal deunen en ineens speelde hij „Stille nacht”. Hannie zegt dat dat zonde is. Is dat nou zonde, vader?”

Dominee De Hoog luistert. Hij moet nu even zijn werk loslaten. Hij moet luisteren naar dat kind van hem, die Jos.

„Zonde? Dat kan ik zo een twee drie niet zeggen, kind. Als hij het echt meende, die versjes, is het helemaal geen zonde. Misschien waren er op het ijs nog wel mensen, die er echt naar geluisterd hebben. Wie zal dat zeggen? . . . En als hij het niet meende, als hij het alleen maar deed om iedereen wat te geven, was het natuurlijk verkeerd. Daar mag je de kerstverzen niet voor gebruiken. Ik zou die Gouwe Gerrit zelf moeten zien en met hem spreken om dat te weten, Jos.”

„Ja,” zegt ze, „ja . . .”

Ze denkt weer aan Guus van Gouwe Gerrit. Hoe zou het zijn als je zo'n vader hebt? Zou het mooi zijn met zo'n busje te lopen? Waar zou ze op school gaan?

„Help je even met tafel dekken, Jos?”

„Ja, moeder. Mag ik ook bloemen op tafel zetten?”

Dominee De Hoog neemt de krant op. Maar over die krant heen zien zijn ogen in de verte. Hij denkt aan wat Jos gevraagd heeft.

Kinderen kunnen soms moeilijke vragen doen, grote mensen weten daar niet altijd een antwoord op. Grote mensen kunnen niet in het hart van een ander kijken. Dat kan God alleen.

Wonderlijk van zo'n Gouwe Gerrit om deunen en kerstverzen door elkaar te spelen. Eigenlijk zou je naar zo'n man toe moeten gaan. Je zou zo bij hem moeten binnenvallen en voorzichtig over die verzen beginnen. Hij zou daar vanavond eigenlijk eens heen moeten gaan.

Hij is dominee en dat betekent, dat hij, waar hij maar kan, het evangelie, de blijde boodschap van God, brengen mag. Jos huppelt de kamer binnen: „Vader, daar is iemand om u te spreken.”

„Ja, ik kom.”

Als het eten gedaan is, staat Jos bij de tafel.

„Hè, toe, vader, gaan we nog even samen wandelen?”

„Nou vooruit, Jos, niet te lang, hoor, meisje.”

Moeder loopt mee naar de gang: „Ik ruim ondertussen op, dan kunnen we straks samen thee drinken.”

Buiten lopen ze stevig arm in arm. Het is heerlijk in de avond met je vader buiten te lopen als het donker is. Je denkt, dat je groot bent en alles kunt en alles mag.

Ze klauteren de trap op naar de Zeedijk. Jos weet wel, dat vader dol is op de zee en dat hij elke dag het water wil zien.

Een koude wind waait recht in hun gezichten.

„Het kon wel es gedaan zijn met de vorst, Jos, de wind is anders.”

„Hè, jammer! Kijk, daar komt een schip aan. Wat een lichten, vader!”

Ze leunen tegen het ijzeren hek en kijken naar het schip, dat dichterbij komt en groot en machtig langs hen heenvaart.

„Hè, vader, wat prachtig, ik wou dat ik mee mocht.”

De boot maakt grote golven, ze komen breed en log aanzetten, schuimen wit in de branding en vloeien lang uit over het natte zand van het strand.

„Zeg, vader, als ik groot ben, ga ik een verre reis maken met zo'n boot.”

„Ja? Neem je je ouwe vader en moeder dan nog mee?”

„Nee, hoor, dan bent u al lang opa en oma, dan passen moeder en u op mijn kindertjes, hè, en dan ga ik lekker uit. Dan stuur ik wel een ansichtkaart uit dat verre land vandaan.”
Dominee De Hoog lacht, hij legt een arm om Jos' schouders. Eén kind . . . dat is een teer bezit, dat is een rijk bezit . . .

Ze staan daar als twee echte kameraden.

Maar de wind komt zo opzetten.

„Kom, Jos, we gaan naar huis.”

Als ze zich omdraaien, staan ze opeens tegenover Van Santen en zijn vrouw.

Vrouw Van Santen rijdt in een karretje en haar man duwt dat altijd.

Hij houdt het karretje stil en tikt aan zijn pet. „Zo, dominee, aan de wandel met je grote dochter?”

Jos rekt zich nog wat uit. Zie je wel, iedereen begrijpt nou hoe groot ze al wordt.

„Hoe gaat het, vrouw Van Santen?”

„Gaat wel, gaat wel, dominee. Zo'n beetje hetzelfde. Maar ik mag niet klagen. Mijn man is zo geduldig, hij rijdt alle avonden met me als het werk klaar is, dat is mooi.”

Als Van Santen het karretje verder rijdt, blijft dominee De Hoog het nakijken. Jos drukt zich dicht tegen zijn arm:

„Die vrouw kan niet meer lopen. Erg, hè, vader?”

Hij kijkt neer op Jos, dat kind van hem.

Daar staan ze, samen, boven op de Zeedijk, een lange man en een klein meisje. Ze kijken dat karretje na. Achter hun ruggen bruist onveranderd grauw en duister de geweldige zee.

„Ja, dat is verschrikkelijk, Jos.”

Ze duwt haar arm verder door die van haar vader en kijkt naar hem op.

„Je moet altijd goed om arme, ongelukkige mensen denken, Jos. Dat is... dat is ontzettend moeilijk. Voor kinderen, maar voor grote mensen ook. Het is altijd gemakkelijker om aan je zelf te denken.”

Ze zijn nu teruggelopen naar het ijzeren hek en staan weer uit te zien over het water. Een kleine vissersschuit puft voorbij, een licht in de top. Jos zet twee ellebogen op het ijzeren hek. Ze zou hier de hele nacht wel willen staan, zo mooi is dat in het donker.

Vader slaat een arm om haar heen.

Hij denkt: we zijn allemaal schepen op de levenszee, grote en kleine. We varen zo dikwijls de verkeerde kant op. Als Jezus ons niet vasthoudt, gaan we reddeloos verloren. Maar Hij houdt ons vast!

Een grote oceaanstomer geeft een stoot door de lucht.

Jos staat rechter. Nu zal de vader van Riet wel geroepen worden en in de loodsboot naar het schip moeten varen om dat veilig verder te brengen. Ze denkt nu ook weer aan vanmiddag op het ijs.

„Morgen is het woensdag, vader, we gaan de hele middag naar het ijs!”

„Fijn, hoor, het ijs is nog sterk genoeg en echt dooien doet het nog niet.”

„Nee, en misschien komt Gouwe Gerrit morgen wel weer, hè, vader?”

„Jááá...” zegt vader, „misschien wel...”

III. IN HET DONKERE SLOPJE

Het is nog geen twee uur als Josientje de Hoog het ijs op danst. Ze heeft een lange blauwe broek aan met een witte ijstrui en een rode muts op. Haar schaatsen bengelen aan haar hand.

En toch is ze de eerste niet, al heeft de grote toren nog geen twee geslagen. Hannie komt het dijkje af. Riet en Willy zijn al op de kom.

„Zeg, hoor es,” zegt Willy, „zou Gouwe Gerrit vanmiddag nog komen? Ja, hè? Dan gaan we weer zingen, net als gisteren.”

Ze zitten al onder aan het dijkje en binden de schaatsen onder. Even je stijve benen losmaken. Daar gáán ze!

Eerst alleen, dan met z'n vieren achter elkaar en dan weer twee aan twee.

O, het gaat heerlijk, heerlijk! De tijd vliegt voorbij! De lucht wordt in het westen donkerder. Er kon wel eens sneeuw komen vanavond . . .

Boven hun hoofden beginnen kleine, witte wolkjes langs de lucht te schuiven. De baanveger heeft goed zijn best gedaan, het ijs is glad en glanzend. Hij staat te leunen op zijn veger en kijkt eens naar de tentjes, waar ze druk verkopen.

Met een zwierige bocht gaan die vier op een tentje af en kopen heerlijke anijsbrokken. Ze rijden nu achter elkaar, één twee, één twee, met lange, mooie halen.

Jonge, jonge, wat gaat dat!

Ze staan in een kringetje uit te blazen.

Willy kijkt spiedend om zich heen.

„Gouwe Gerrit komt niet, hè? We zijn er nu al zo lang.”

„Nee,” zegt Jos.

Hannie kijkt naar al die rijdende mensen.

„Zullen we eens op de Singel gaan kijken? Misschien is hij daar wel. Misschien gaat hij wel nooit twee keer naar hetzelfde plekje.”

„Ja, zeg, dat is goed.”

Ze hebben dadelijk de schaatsen af en klimmen het lage dijkje op.

De zon zakt langzaam lager. De dagen zijn kort in het laatst van december. Ze lopen stevig arm in arm op de Singel af. Ook daar is het vol schaatsenrijders.

Ze zoeken tussen de mensen, maar Gouwe Gerrit is er niet. Wat leuk, de lantarens branden al. Nu is het net een beetje feest op het ijs. Ook de tenten langs de kant steken de lichten op.

„Gaan we een singeltje rijden?”

Ze binden onder en rijden weer achter elkaar.

Ze doen een wedstrijd: wie het eerst bij de tent aankomt.

Lange Hannie wint het en verdient er een anijsbrok mee. Ze vergeten een hele tijd Gouwe Gerrit en het meisje.

Het is zo leuk, dat rijden tussen de lichten in. Net of ze heel groot zijn, net of het al heel lang avond is.

En dan staan ze weer uit te blazen, heen en weer wiegend om staande te blijven.

Opeens pakt Riet Jos bij een arm: „Zeg, ik weet wat. We gaan kijken, waar Gouwe Gerrit woont, dat doen we, hè?”

Willy en Hannie dansen heen en weer op de schaatsen, Jos' ogen schitteren van plezier.

„Ja, zeg, ja, dat dóen we. Het laatste huis van het Vissers-slopje, hè? Misschien zien we het meisje ook wel. Misschien heeft Gouwe Gerrit zijn muts wel op.”

Ze hebben zo de schaatsen afgebonden, ze hangen die om de hals, ze steken de armen in elkaar en gaan op weg.

Alle lantarens branden nu.

Jos kijkt even naar die lampen. Als je je ogen dichtknijpt, stralen er lange slingers licht van die lantarens naar je ogen. Donkere dagen voor Kerstmis, denkt Jos. Dat zegt moeder altijd . . .

Ook Riet heft haar hoofd hoger, maar dat is niet voor die lantarens.

„Zie je dat, het gaat harder sneeuwen! Dat zou fijn zijn! Dan gaan we morgen met de prikslee boven van de Zeedijk af, hè?”

„Ja, zeg en dan doen we wie het eerst beneden is!”

Ze zwenken de hoek om, lachend en pratend. Ze gaan de Vissershaven op. Die Vissershaven loopt uit in een heel smal slopje.

Daar staan drie kleine huizen naast elkaar.

Het ene is van De Munk, daar wonen twee oude vrouwtjes in. Het andere is van Van Deursen, de paardenslager. En dat derde heeft een poosje leeg gestaan.

Josientje wijst: „Ja, zeg, daar woont weer iemand. Kijk maar, het licht brandt door een kiertje, zie je wel? Wat hebben die vroeg de gordijnen dicht. Zullen we stilletjes door dat kiertje loeren?”

„O, nee hoor, nee,” zegt Hannie.

Riet doet een stap naar voren: „Ik durf best.”

Willy pakt Jos bij een hand: „Kom maar, kòm.”

Hannie komt aarzelend achteraan.

Ze sluipen zachtjes naar het raam. Jos pakt de vensterbank vast en probeert door de kleine kier van het gordijn naar binnen te zien.

Ze denkt nog: Ik mag niet door ramen gluren, moeder zal . . .

Maar dan vergeet ze alles. Want midden op de tafel ligt de grote, blinkende muts. En vlak voor die tafel staat het . . .

Met een kreet van schrik vliegen ze weg, àlle vier!

Een deur wordt opengerukt, een boze stem schreeuwt hen wat na . . . Ze stompden elkaar in het smalle slopje, ze schreeuwen en roepen van angst. Jos struikelt in het halfdonker over een losse steen, ze springt weer overeind. Maar een grote hand grijpt haar bij de kraag van haar mantel: „Staan blijven. Daar heb ik je eindelijk. Ga jij maar es mee . . .”

„Maar . . . maar . . . ik heb niks gedaan, niks gedaan, echt niet, meneer . . .”

Die man daar vlak bij haar, die man met zijn groot, breed gezicht, moet haar hart horen bonzen, zo zwaar slaat dat tegen haar ribben . . .

„Ik . . . ik heb niks gedaan . . . eerlijk waar niet, meneer . . .”

„Nee, dat zal wel niet, jullie doen nooit wat. Ik heb er nou genoeg van. Ga maar es even mee. Ik zal je naam opschrijven.”

Ze wil gillen van angst, waarom komt er geen geluid uit haar keel? Die grote hand houdt haar stevig vast. Met zijn andere hand houdt die man de kleine, scheve deur open en duwt haar naar binnen.

Jos hijgt naar adem en rolt bijna het gangetje in.

Hij doet een tweede deur open. En nog altijd heeft die grote hand haar vast bij haar kraag.

„Ziezo, daar heb ik er een.”

Die grote hand heeft haar eindelijk losgelaten.

Daar is het meisje met de zwarte vlechten, ze heeft een groene jurk aan en een groene strik in het haar.

Jos kijkt schuw naar de deur, maar Gouwe Gerrit gaat er met zijn rug tegenaan staan.

„Zo, en nou wou ik wel es horen wie dat allemaal waren. Noem me eerst die jongens maar es.”

„Ik . . . ik . . . er waren geen jongens, meneer, ik heb niks gedaan.

„Geen jongens? En je deed niks? Je stond daar een beetje uit te rusten voor mijn ramen? Je stond zeker niet naar binnen te loeren en jullie hebben zeker ook niet op de ruiten geslagen en op de deur gebonsd? Nee, dat zal wel niet. Ik ben zeker ook geen tien keer naar buiten gelopen. Wacht jij maar es tot ik terugkom, aap van een meid.”

Gouwe Gerrit pakt een jas, gaat het kamertje uit, het gangetje in.

Hij trekt de buitendeur open, stapt in het stille slopje en doet die deur op slot.

Buiten snellen drie paar voeten de Vissershaven op.

Drie monden hijgen naar adem, drie harten bonzen wild van angst.

Maar Gouwe Gerrit kijkt niet naar die drie, helemaal niet. Hij gaat de andere kant op, de handen in de zakken.

In de verte blijven ze staan, Riet het eerst.

Ze roept zachtjes: „Willy, Hännie, kòm! Kom maar.”

Hannie drukt een hand tegen haar bonzend hart.

„Komt . . . komt hij . . . niet hierheen? . . .”

„Nee, hoor, hij ging de andere kant op naar de Vlierstraat en hij keek helemaal niet boos. Zullen we door het raam gaan kijken, waar Jos is?”

„Nee, nee,” zegt Hannie, „als hij . . . terugkomt . . . nee,

dat durf ik niet. Ik . . . ik wou, dat ik thuis was . . .”

Riet, dat haantje de voorste, doet een stap naar Hannie toe.

„Ga jij dan maar naar huis, ga gerust maar. Wij niet, wij wachten op Jos. Jos zeker in de steek laten? Vast niet. Jij bent altijd zo'n bangerd . . .”

Hannie geeft geen antwoord. Ze kijkt de Visserhaven af. 't Is waar wat Riet zegt. Ze mogen Jos niet alleen laten.

„Luister es,” zegt Wil.

Ze staan nu vlak naast elkaar.

„Luister es . . . als het lang duurt, durven jullie dan naar Jos' huis? Durven jullie het dan te gaan zeggen tegen . . .”

De grote, ronde ogen van Riet kijken geschrokken naar de andere twee.

„Tegen . . . tegen dominee? Nee, dat durf ik niet . . .”

Nu doet Hannie een stap naar de anderen toe. „Ik wel,” zegt ze dapper, „ik durf wel.”

„Echt waar?”

„Ja,” zegt Hannie.

En dan staan en dan wachten ze weer. De hele mooie middag is vergeten. Wie denkt er nog aan ijs, aan schaatsenrijden? Ja, de schaatsen . . . Had Jos de schaatsen nog om haar hals, toen ze mee naar binnen genomen werd? Wat heeft Gouwe Gerrit met haar gedaan? Echt gemeen van hem om Jos op te sluiten. Wacht maar, als ze nog es met het busje gaan . . . Zo'n lelijke, kwaai vent . . . Ja maar . . . hij keek eigenlijk helemaal niet kwaad.

Het begint nu heel hard te sneeuwen.

Tien, twintig, honderd vlokken dwarrelen neer.

Ze worden nat en vies. Wat zullen hun moeders straks zeggen als ze zo thuiskomen? *Als* ze thuiskomen . . . want ze kunnen hier immers niet vandaan gaan . . .

Ze dringen dichter tegen elkaar en steken de handen in de zakken.

„Kom,” zegt Riet, „we gaan in een portiek staan, dan kunnen we toch de Haven afkijken of hij eraan komt en dan worden we niet zo nat . . .”

En daar staan ze en daar wachten ze weer.

Een visser sjokt voorbij, hij kijkt naar die drie in het portiekje. Een jongen fietst langs: „Hé, zeg, zijn jullie daar vastgevroren?”

Ze geven geen antwoord. Ook Riet, die altijd wel wat weet, weet nú geen woord. Kleumerig staan ze tegen elkaar aangedrukt, als drie koude vogels. En ze kijken onafgebroken naar de Vlierstraat, die van de Haven het stadje ingaat. De straat, waarin Gouwe Gerrit is verdwenen.

IV. GUUS VAN GOUWE GERRIT

Met ogen groot van angst kijkt Jos naar het zwarte meisje. Ze schuift naar de kamerdeur en steekt een hand uit naar de knop.

Het meisje met de zwarte vlechten schudt het hoofd: „Blijf maar hier, de deur is op slot, dat begrijp je toch wel?”

Jos barst uit in tranen: „Gaat hij . . . gaat je vader de politie halen?”

Het meisje schiet in de lach: „Welnee, kind, hij doet maar zo boos. Hij meent het niet zo erg, hoor. Maar het is jullie eigen schuld. Een uur geleden is dat gebons en geplaag al begonnen. Toen heeft vader de gordijnen maar dichtgedaan. Hij ging telkens naar buiten. Maar hij kon jullie nooit krijgen.”

Jos doet twee grote stappen naar de tafel toe.

„Maar . . . we hebben helemáál niet geplaagd, we kwamen net aanlopen.”

„Hebben jullie dan niet op de ruiten gebonsd?”

„Nee, echt niet, we kwamen net aan.”

„En niet op de deur geslagen en „lelijke Gouwe Gerrit” geroepen?”

„Nee, echt niet en er waren ook geen jongens bij.”

Ze staat nu vlak bij de tafel. De gouwe muts ligt tussen hen in.

„Maar er waren toch echt jongens aan 't roepen. Vader zei net: nou ga ik om de politie. Toen gebeurde er niets meer.

Opeens hoorden we weer wat en toen kwam vader met jou binnen. Wat kwam jij dan in het slopje doen?"

Jos krijgt een kleur, ze kijkt naar het meisje en ziet, dat ze mooie, donkere ogen heeft.

„We . . . we kwamen es kijken, we vonden dat zingen zo leuk gisteren. Vandaag kwamen jullie niet. Enne . . .”

Het meisje komt een beetje dichterbij naar Jos toe.

„O, zeg, maar dan hoef je helemaal niet bang te zijn. Straks komt mijn vader terug; ik zal hem alles vertellen, dan mag je zo weer weg. Vast. Hij is helemaal zo kwaad niet. Maar als ze hem plagen, wordt hij natuurlijk boos. Dat zou jouw vader toch ook worden? Wat is jouw vader?"

En weer krijgt Jos een kleur. Ze hoest even.

„Dominee,” zegt ze dan.

De mond van het zwarte meisje schiet open van verbazing.

„Dominee? Dominee . . . is dat . . . is dat wat in een kerk?"

Nu is het Jos' beurt om verbaasd te zijn.

„Weet jij dat niet? Weet jij dat niet eens? Kom jij dan nooit in de kerk?"

Het meisje schudt het hoofd: „Nee, nooit, mijn vader ook niet.”

„O, en . . . je moeder dan?"

„Ik heb geen moeder meer.”

Daar staan ze, die twee. Daar staat dat zwarte meisje vlak bij de tafel met de koperen muts, die onder het licht van de lamp blinkt als goud. Daar staat Jos de Hoog, het dochttertje van de dominee.

Gisteren kenden ze elkaar nog niet, en nu staan ze hier in dit wonderlijke kamertje.

Daar staan ze met dit grote verdriet plotseling tussen hen in. Geen moeder meer . . .

Weer moet Jos even kuchen, ze gaat nog wat dichterbij dat meisje toe.

„Hoe heet jij?”

„Guus.”

Ja, ja, natuurlijk . . . dat zei Gijs Braai immers nog . . . Guus van Gouwe Gerrit . . .

„En hoe heet jij?”

„Jos . . . Jos de Hoog. Maar mijn moeder zegt altijd Josientje.”

Och, daar is dat woord „moeder” weer.

Jos gaat vlug verder, ze wil eroverheen praten, ze zegt: „Maar ik heb geen zusjes en broertjes. Jammer, hè? Jij ook niet?”

„Nee, ik ook niet.”

Horen ze daar wat bij de voordeur? Jos luistert scherp. Nee, toch niet. Ze kijkt op het kleine klokje, ze zucht ervan.

„Het wordt zo laat . . . ik moest eigenlijk al thuis zijn, mijn moeder zal wel . . . ik bedoel . . . ik wou . . .”

Het meisje legt opeens een hand op Jos' arm:

„Kijk maar niet zo bang, ik weet al wat. Ik zal de deur wel voor je openmaken. In de la ligt nog een sleutel. Ik weet nou alles en vertel het vader wel. Dat vindt hij best. Misschien kom je hem wel tegen, dan zeg je het maar.”

„O, dóe je 't, doe je 't echt? Ik zal nooit meer door de ruit loeren en ik zal, ik zal zeggen, dat je vader helemaal niet kwaad is en dat ze, dat ze veel centen in het busje moeten doen.”

Nu lachen ze samen, net of ze vriendinnen zijn.

Daar gaat de buitendeur al open. Jos heeft nauwelijks tijd om g'ndag te zeggen. Wacht, ze gaat niet naar de Vissershaven, ze gaat naar de andere uitgang van het slopje. Dat is wel

verder lopen, maar wat hindert dat? Op de Vissershaven komt ze Gouwe Gerrit misschien tegen en daar heeft ze helemaal geen zin in. Ze gaat naar huis, zo gauw als ze kan. Ze draaft al de kleine straatjes door. Och heden, nu merkt ze pas dat het nog sneeuwt. Haar rode muts wordt wit.

Lopen, lopen naar huis en alles aan moeder vertellen. En aan vader, als die er tenminste al is.

Daar is de Iepenlaan, daar is het huis van de notaris, daar is ook het huis van de dokter al. En nu ziet ze hun eigen huis. De schemerlamp brandt en moeder staat voor het raam.

Ze steekt twee handen tegelijk op.

Moeder loopt naar de voordeur, ze valt recht in haar armen. En plotseling breken de angst en de spanning los in een huilbui.

„Maar kind toch, maar kind . . .”

Vader, die boven op de studeerkamer het gieren hoort, komt naar beneden.

„Wat is er nu aan de hand?”

Daar zitten ze bij de kachel, die warm en gezellig brandt. Jos heeft haar voeten vlak voor het vuur en de tranen drogen alweer. Ze vertelt en vertelt maar.

Guus van Gouwe Gerrit heeft de deur dichtgedaan. Ze is het gangetje weer ingelopen naar de kamer. Nu staat ze bij de tafel en kijkt naar het plekje, waar dat meisje heeft gestaan. Jos . . . Haar vader zegt Jos en haar moeder Josientje . . . Ze gaat zitten op een stoel en zet de ellebogen op de tafel.

Ze pakt de koperen muts, de puntmuts, die in haar handen blinkt als goud. De belletjes rinkelen zacht . . . Zou ze . . . zou ze even naar de twee buurvrouwtjes van De Munk gaan?

Die zijn altijd erg aardig tegen haar. Het is hier opeens zo stil en zo leeg . . . Maar vader kan thuiskomen en dan moet ze vertellen, dat het meisje weggegaan is.

Jos . . . Josientje . . .

De vader van het meisje is dominee. Hoe zou dat zijn als je vader wat in de kerk is? Dat zal wel heel deftig en geleerd zijn . . .

En die moeder . . . zou die moeder . . .

Ze legt de koperen muts op de tafel en gaat het kacheltje opporren. Boven het kleine schoorsteentje hangt het portret van moeder. Dat nemen ze mee, overal heen.

Waar zou dat meisje wonen? Naast een kerk misschien, dominees zullen wel bij een kerk wonen.

Op het dorp, waar ze vandaan komen, stond ook een kerk met een huis ernaast, waar een dominee in woonde.

Als vader straks thuiskomt . . . stil es, hóórt ze vader daar . . .?

V. WEER MET Z'N VIEREN

Nog altijd staan Riet en Wil en Hannie kleumerig en koud in het open portiekje te wachten tot Gouwe Gerrit terugkomt.

Plotseling grijpt Riet Willy bij een arm, ze kan bijna niet praten van schrik: „Daar . . . daar kòmt hij . . .”

Ze duiken dieper weg. Hannie kijkt bang om zich heen, ze zou wel willen wegvluchten, maar ze moet niet bang zijn, ze moet niet . . .

Gouwe Gerrit gaat het slopje in. Ze durven nu voorzichtig dichterbij komen. Hij trekt de deur achter zich dicht. Dan is het slopje weer leeg en verlaten. Ademloos staan ze te wachten.

Nu zal Jos naar buiten komen, ze zullen op haar afstormen, ze zullen . . .

Maar er gebeurt niets.

„Zullen we es gaan kijken?” zegt Riet.

Dat is Riet weer, dat haantje de voorste, die alles wel durft.

„O, nee, nee,” zegt Hannie.

Ze blijft stokstijf staan. Voor geen goud van de wereld gaat ze weer door het raam kijken.

Willy kijkt van de een naar de ander, ze kijkt ook naar het smalle slopje. Riet wacht er niet op, die sluipt het slopje al in. Dichter en dichter bij het raam komt Riet. Voorzichtig gluurt ze naar binnen. Daar staat het zwarte meisje en daar is Gouwe

Gerrit. En de blinkende muts ligt op de tafel. Waar is Jos? Ze vliegt terug naar de anderen.

„Jos is er niet. Hij heeft haar vast opgesloten in een donker hok. Ik ga het zeggen.”

In het donker worden ze rood van schrik. Wat heeft Gouwe Gerrit met Jos gedaan, waar heeft hij haar gestopt of opgesloten? Ze zouden van boosheid op die ruiten willen bonzen en tegen de deur willen slaan, maar ze dŕven niet.

Hannie zegt: „Ik ga haar vader halen, gaan jullie maar naar huis als je niet durft. Ik ga het zeggen.”

Nou is Hannie de dapperste. Ze gaat al op stap, de anderen komen achter haar aan.

„Durf jij dat? Durf jij het tegen de dominee te zeggen? Durf jij . . .”

„Ja,” zegt Hannie.

Ze lopen naast elkaar, het is nu helemaal donker. Het licht van de lantarens brandt helder en vrolijk over de witte sneeuwstraten. De vlokken vallen op hun mutsen, op hun armen en handen. Ze zien dat niet eens.

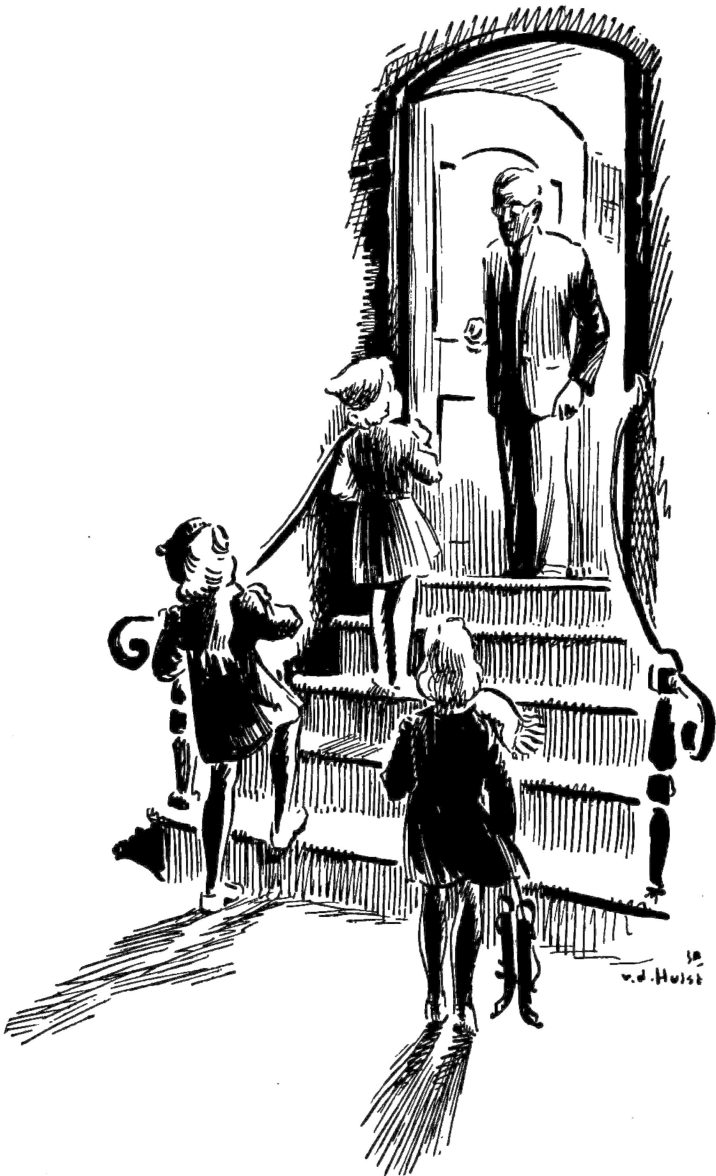
Ze gaan maar door, de ene straat in, de andere straat uit.

En als die drie wat langzamer lopen en bang worden, gaat Hannie dapper voorop.

Daar is de Iepenlaan, daar is de blauwe stoep van het huis van de dominee.

Even zucht Hannie toch. Jos gaan halen voor het ijs of voor de school, dat is niet erg, al is haar vader de dominee. Maar een boodschap zeggen tegen de dominee en dan zó'n boodschap, dat is wèl erg.

Het móet. Ze stapt dapper de stoep op, ze voelt even haar wangen, die gloeiend warm en rood zijn. Ze kijkt naar de

anderen, die toch ook dapper dichterbij komen. Ze laten Hannie niet in de steek, ze hebben het met z'n vieren gedaan, nou moeten ze het met z'n vieren weer opknappen.

Nee, met zijn vieren niet, want Jos kan niet helpen, die zit gevangen bij Gouwe Gerrit. Die zit misschien in een donker hok en die zal . . .

Ferm drukt Hannies vinger op de bel, die lang en dringend trilt in de hoge gang.

Ze kucht van verlegenheid. Dan gaat de deur open. Dominee De Hoog staat voor haar. Hij kijkt verbaasd van de een naar de ander.

Hannie kucht weer en hakkelt van narigheid: „Eh, dominee, wij kwamen, we hebben vanmiddag, we zijn . . . naar . . . En Jos zit gevangen bij Gouwe Gerrit en hij wil haar niet loslaten . . . ik, het is . . .”

Ze buigt haar hoofd en weet opeens geen woord meer en Willy en Riet buigen ook haar hoofd en weten ook geen woord meer. Zo staan ze daar op de blauwe stoep midden in de sneeuw.

„Zo, komen jullie maar es even binnen. Jullie alle drie.”

Ze komen de vestibule in.

Moet . . . moet dominee niet dadelijk zijn jas aandoen en naar buiten vliegen? Moet hij niet . . . ??

Hannie denkt: Als het mijn vader was, liep hij al buiten. Vader zou er niet eens aan denken zijn jas aan te trekken. Hij zou . . . Een dominee is zeker niet zo gauw bang.

„Komen jullie maar es even mee naar binnen,” zegt die stem boven hun gebogen hoofden. „Alle drie.”

O, nu wordt het pas erg, nu moeten ze eerst nog naar binnen en alles weer vertellen en ondertussen zit die arme Jos . . . Daar is Rietje, dat haantje de voorste, weer.

Ze trekt de dominee zo maar aan zijn mouw: „Maar hoor es, dominee, Jos zal . . . zal zo bang zijn . . . ze zal, ze is . . .”

„Ja, ja,” bromt dominee De Hoog, „dat weet ik nou wel. Wees nou maar stil en ga maar es mee naar binnen.”

Ze gaan achter hem aan de lange gang door naar de kamerdeur. Nou zal Jos' moeder het ook horen en die zal misschien . . .

Maar die kamerdeur schiet open, een meisjesgezicht kijkt om de hoek.

Een stem roept: „O, zijn jullie daar? Waar waren jullie?”

Hannies mond springt open, Riet steekt twee armen omhoog, Willy schiet achteruit alsof ze droomt en ergens vreselijk van schrikt. En boven dat alles is het lachende gezicht van de dominee.

„Hoe, hoe kàn dat nou?” roept Hannie.

„Ik . . . waar wàs jij dan?” schreeuwt Riet.

„Vertel dan toch,” zegt Willy.

Ze kruipen allemaal om de kachel. Moeder gaat opbellen naar de moeder van Riet. Jan, haar broertje, moet maar bij de anderen zeggen, dat ze wat later thuiskomen.

En Jos vertelt maar, vertelt.

En die drie vertellen ook, honderd uit.

Ze hebben op de Haven gestaan en hebben er helemaal niet aan gedacht, dat Jos de andere kant zou oplopen.

„Malle,” zegt Riet, „dat is toch veel verder?”

„Ja, maar het meisje zei, dat ik haar vader wel tegen zou komen op de Haven en daar had ik geen zin in. Hoor es, vader . . . Dat meisje met die zwarte vlechten, hè, die wist niet eens wat een dominee was. Dom, hè? En ze kwam ook nooit in de kerk, raar hoor. Zeg, vader en ze had geen moeder. Alleen Gouwe Gerrit maar.”

En dan snateren die vier weer door over Gouwe Gerrit en de muts, die op de tafel lag. En over het meisje, dat Guus heet en met het busje lopen moet.

Dominee De Hoog luistert niet meer. Hij kijkt naar moeder, die een kopje chocola gaat maken. Maar dat ziet hij niet eens goed.

Hij denkt eraan hoe Josientje gisteren is thuisgekomen met verhalen over Gouwe Gerrit. Hij moet die man toch eens opzoeken. En dat meisje, dat geen moeder heeft . . .

„Is 't niet waar, vader?”

„Hè . . . wat zeg je?”

Dominee De Hoog schrikt op uit zijn gedachten en schuift zijn stoel dichterbij.

„Ik zeg dat ze niet door het raam mogen gluren, dat is niet netjes. Dat bonzen op de ruiten en dat slaan op de deur hadden ze niet gedaan. Maar daarom was het toch niet goed door de gordijnen te gaan gluren. Dat hoort niet. Stel je voor, dat dat meisje hier door de dichte gordijnen ging kijken als er een kiertje was. Jos wist best, dat ze dat niet mocht.”

Jos knikt en zucht even. Ja, dat wist ze ook eigenlijk wel. Het valt niet mee om altijd alles precies goed te doen en het was zo verleidelijk om eens te kijken.

„Nou,” zegt moeder, „we praten er niet meer over, jullie gedragen je voortaan netjes en jullie gaan nu als hazen naar huis, anders is het brood op als je bij je moeder komt. Zo, goed je muts op. Prachtig. Vat geen kou, jullie hebben zulke warme gezichten. Kom, Jos, we brengen ze naar de deur.”

Als ze de voordeur opendoen, sneeuwt het niet meer, een vieze motregen valt op het glanzende wit van de sneeuw en maakt daar lelijke plekken in.

„Maar gauw naar huis,” zegt moeder. „Het is gelukkig dichtbij. Fijn dat jullie flink gereden hebben vandaag. Daar zal morgen wel geen sprake meer van zijn. Het begint stevig te dooien.”

Jos staat in de deuropening.

Ze steekt een hand op naar de drie vriendinnen.

„Dag, tot morgen.”

„Ja, tot morgen.”

„Dag!!!!”

VI. LAAT DE KINDEREN TOT MIJ KOMEN

De volgende dag regent het. Ze gaan naar het ijs kijken, maar daar is niets meer aan. Het ijs is geel en vuil. Een paar jongens hakken het stuk aan de kanten. En het blijft maar regenen.

Gouwe Gerrit hoeft niet naar het ijs. Hij is ook niet te zien in het dorp.

De vier vriendinnen horen op school, dat Gijs Braai en zijn vrienden bij het raam van Gouwe Gerrit zijn geweest.

Ze staan er in het speelkwartier over te praten, zó hard, dat mijnheer het hoort en erbij komt staan. Mijnheer geeft Gijs en zijn vrienden een flink standje.

Een paar dagen later zit Jos te lezen voor het raam. Het is zaterdagmiddag en straks komen Riet en Willy en Hannie haar halen. Ze gaan de zaterdagse boodschappen doen.

En daar is Gouwe Gerrit opeens.

Moeder hoort hem het eerst.

„Ik hoor muziek, Jos, wat is dat?”

Ze staan samen voor het raam en luisteren.

„O, moeder, kijk nou, kijk es . . .”

Daar komt Gouwe Gerrit de hoek om.

„Nou, dat is wat,” zegt moeder.

In een ommezien is Jos naar boven.

Vader is op de studeerkamer.

„Vader, vader, kijk es uit het raam. Dat is nou Gouwe Gerrit!”

Jos gaat vlak bij hem staan.

„Dat is ie nou, vader.”

„Ja, zeg.”

Een hele groep kinderen komt achter hem aan. Hij speelt op de grote harmonika. Guus van Gouwe Gerrit rammelt met het busje.

Van alle kanten komen de mensen aan. Ieder wil zien hoe het gaat met die wonderlijke deksels. En Gouwe Gerrit speelt maar, speelt maar . . .

„Nou speelt hij geen kerstverzen, hè, vader?”

„Nee . . .”

Dominee De Hoog legt de handen op de rug. Het is zaterdag vandaag, dat is een drukke dag voor een dominee. Dan maakt hij preken voor de zondag. Anders had hij vanavond es naar Gouwe Gerrit kunnen gaan. Daar is nog altijd niets van gekomen. Maandag . . . hij moet eraan denken om maandag eens te gaan.

„Wat zeg je, Jos?”

„Daar gaan Willy, Riet en Hannie! Ze gaan ook kijken! Ik ga ook, hoor, dag vader!”

„Laat hij je maar niet pakken, Jos!”

„O, nee, Guus van Gouwe Gerrit zei . . .”

De rest hoort dominee De Hoog niet meer. Jos is de trap al af. Moeder roept haar na: „De boodschappen, Josientje!”

„Ik kom zo terug!”

Ze holt de gang door, de voordeur uit, de straat op, Willy, Hannie en Riet achterna.

Na die dag horen ze niets meer van Gouwe Gerrit.

Op school praten de jongens over hem.

„Ze zeggen, dat hij ziek is,” zegt Gijs Braai.

„Niettes, hij speelt in andere dorpen,” zegt Jan Sluiter.

De een weet dit en de ander weet dat.

Maar niemand weet het rechte.

Wie denkt er nog aan ijs? De straten zijn elke dag nat en vuil van de regen en de modder.

Op een middag als de regen langs de ruiten van de school stroomt, krijgen ze kerstvakantie.

Nu wordt het gauw kerstfeest. Wie denkt er nog aan Gouwe Gerrit?

Dominee De Hoog heeft het druk in deze dagen. Er moet veel geregeld worden en er moeten preken gemaakt.

Moeder heeft het ook druk. Ze heeft een mooie kerstboom gekocht. Op kerstavond zullen de buurkinderen en de vriendinnen weer komen net als alle jaren. Dan zal moeder vertellen bij het licht van de kaarsen.

Wie denkt er nog aan een man met een harmonika op zijn borst en deksels op zijn rug? Wie denkt aan Guus van Gouwe Gerrit, dat meisje met de zwarte vlechten?

Misschien als ze die twee nog eens zagen? Maar nu ze nooit meer langs komen . . .

Na een paar dagen lijkt het toch weer te gaan vriezen. De jongens en meisjes van school praten alweer over de kom.

Stel je voor! In de vakantie!

Stel je voor, dat er weer ijs komt, dan kunnen ze hele dagen genieten.

Op een van die koude dagen zet dominee De Hoog zijn fiets neer bij het ziekenhuis. Hij slaat de kraag van zijn jas omlaag en kijkt naar de hoge, strakke lucht.

Nog een tweede wintertje erachteraan! Als het zo hard vriezen blijft, krijgen ze zeker geen witte Kerstmis.

Hij loopt de hal van het ziekenhuis in. Dat ziekenhuis ligt aan de rand van het stadje.

Hij loopt de trap op, groet de zusters, die op vlugge voeten door de gangen gaan.

„Geen toegang”, staat er ergens op een deur.

Dan ligt daar een ernstige zieke.

Hier is de mannenzaal.

Hij gaat weer naar Jan den Dulk en Pieter Verstraten.

Ze kijken opgewekt als hij binnenkomt. Ze keren zich op hun zij en vertellen blij dat ze veel beter zijn dan de vorige week.

Jan den Dulk mag naar huis.

„Met Kerstmis thuis, dominee.”

„Ja, ja, kerel, dat is prachtig.”

Als dominee De Hoog met hen gesproken heeft, gaat hij staan en kijkt de zaal rond.

„Ik wil graag met jullie allemaal bidden,” zegt hij.

In de stilte die valt, gaat zijn stem warm en donker door de zaal.

Als hij amen heeft gezegd, begint een man in een bed bij het raam hard te lachen.

„Nou, mannen, hoe vinden jullie zo iets?”

Het is een beetje een ruwe, spottende stem.

Jan den Dulk pakt dominee De Hoog bij zijn arm: „Hij meent het niet zo kwaad, dominee. 't Is een beetje wonderlijke klant. U hebt misschien wel van hem gehoord. Da's Gouwe Gerrit . . .

Dominee De Hoog staat met een schok recht. Het is of iemand hem een duw gegeven heeft.

„Ja,” roept dezelfde stem van de overkant, „ik ben Gouwe Gerrit, alom bekend! Dat hè je mooi gedaan, dat je voor Gouwe Gerrit ook es gebede heb.”

Dominee De Hoog staat een ogenblik heel stil, dan gaat hij langzaam maar heel zeker op dat bed af.

Gouwe Gerrit lacht hartelijk: „Kom maar verder, mannetje, dan ken ik je beter zien. Dat overkomt me niet vaak, dat dominees zich met me bemoeien.”

„Nee,” zegt dominee De Hoog, „dat overkomt je zéker niet vaak.”

Verbaasd kijkt Gouwe Gerrit in het gezicht vlak bij hem.

„Ga erbij zitten, man, van staan wordt een mens moe. Gooi je neer.”

Maar dominee De Hoog hoort dat nauwelijks.

Hij heeft nog steeds het gevoel of iemand hem een duw gegeven heeft.

Hier is Gouwe Gerrit, die hij níet heeft opgezocht, de eerste keer niet en de tweede keer niet en de derde keer niet.

Het is of Jezus hem bij de hand neemt en hem nu voor dat bed van Gouwe Gerrit zet.

„Wat scheelt eraan, Gerrit?”

„O, niks besonders, man, een breukje. Met de kerstdagen in het ziekenhuis, wie doet je wat?”

„En dat meisje van jou, waar is dat?”

Een plotselinge vreemde stilte valt.

Daar heeft die dominee hem gegrepen in zijn teerste punt, dat Guusje van hem.

Gouwe Gerrit schuift ongedurig heen en weer in het bed.

Ze moeten niet over Guus, dat kind van hem, beginnen . . .

Dat kind, dat achtergebleven is, dapper en lachend, maar zo alleen . . .

Hij probeert verder te spotten.

„Die redt zich wel, ze is bij die twee van De Munk. Ik ben weer gauw thuis ook. En voor ik 't vergeet, nog bedankt voor het bidden.”

Dominee De Hoog heeft het gezien, hij heeft het gezien in die

twee ogen van Gouwe Gerrit, hij heeft het gezien dat die ruwe man dol veel houdt van dat meisje, dat kind van hem. En nou pakt hij toch een stoel.

„Zeg, Gerrit, weet jij dat Jezus óók zoveel van kinderen houdt, net als jij? Veel meer nog?”

Gouwe Gerrit keert zich half af, hij lacht tegen de man in het bed naast hem. Maar dominee De Hoog legt dwingend een hand op het bed.

„Weet je, dat Jezus op een weg liep en dat er kinderen aankwamen? Ze wilden die kinderen wegsturen, maar Hij riep ze.”

Gouwe Gerrit komt half overeind.

Kinderen . . . ? Guus, dat kind van hem, lachend in de deur, alleen en zonder moeder . . .

Hij keert zich resoluut naar de andere kant: „'k Gaan slapen . . .”

Dominee De Hoog staat op: „Maar ik kom terug . . . ik kòm terug . . . Gerrit . . .”

Als hij de sleutel thuis in het slot steekt, komt Jos naar de voordeur hollen.

„Ha, vader!”

„Ha, Jos!”

Moeder is in de kamer.

„Zo vader, hoe was het in het ziekenhuis?”

„Goed. Onze twee patiënten waren een stuk beter. Jan mag naar huis voor Kerstmis. Zeg Jos, wie denk je dat ik gezien heb? Gouwe Gerrit.”

Ze springt op zijn knie, zo groot als ze is.

„Echt waar, vader? Dan wist Gijs Braai het toch goed, hè? Wat zei hij?”

„Ik heb gevraagd, waar zijn dochtertje was. Ze is in het huisje van De Munk.”

„Hè, bah, bij die twee opoetjes?”

„Stil, Jos, het is prachtig, dat die twee oudjes het kind bij zich namen. Maar ja, saai is het wel.”

Een ogenblik staat Josientje de Hoog heel stil. Dan beginnen haar ogen te schitteren van plezier.

„O, vader, moeder, ik weet wat, ik weet wat. Mag Guus ook bij de kerstboom? Mogen we 't morgen gaan vragen met z'n vieren? Ja, hè?”

Moeder kijkt naar vader en vader naar moeder.

„Dat is een fijn plannetje, Jos, een prachtig plannetje.”

Jos danst uitgelaten om de tafel heen: „O, ik mag het nog even gaan zeggen bij Hannie, die woont toch vlakbij, ja, hè, moeder?”

„Vooruit maar, druktemaker.”

Ze is de kamer al uit, de gang in, naar buiten.

Vader en moeder kijken haar samen na door het raam.

„Zo'n kind,” zegt hij, „zo'n kind weet opeens wat moois. Nou kan ik toch begrijpen, dat Jezus die kinderen naar zich toehaalde, met beide armen. Ze denken niet na als ze wat voor een ander doen moeten. Ze springen zo maar de weg op. Ik . . . dat had ik ook moeten doen. Ik had al lang die Gouwe Gerrit moeten opzoeken.”

„Je had het zo druk.”

Dominee De Hoog legt twee handen op de rug. Een verdrietige frons trekt tussen zijn ogen.

„Ja, en dan is het gemakkelijk iemand maar te vergeten. Net als die Leviet en die priester in de woestijn. Maar Jezus wil dat we helpen. Wat komen we toch ontzettend veel te kort.” Ze staan voor dat raam, alsof ze nog kijken naar dat kind van hen. Maar Jos is nergens meer te zien.

Dominee De Hoog denkt aan de Zeedijk, hij denkt hoe ze daar stonden, dat kind van hem en hij zelf.

Hij denkt aan de schepen, die voorbijvoeren.

Schepen op zee, dat zijn ze allemaal, Gouwe Gerrit ook.

Gouwe Gerrit moet ook naar de veilige haven, Gouwe Gerrit en zijn kind.

Jezus is machtig om het stuur te nemen van het schip van Gouwe Gerrit.

Het is de volgende dag halftien als de vier vriendinnen bij Guus aan de deur staan.

Een oud vrouwtje doet open.

Riet, dat haantje de voorste, doet het woord:

„Wij wilden wat vragen aan Guus.”

„Zo, zo, kom maar binnen jullie.”

In het kleine kamertje zit een ander oud vrouwtje te breien.

En daar is het meisje met de zwarte vlechten. Ze haakt aan een truitje en het oude vrouwtje helpt haar daarbij.

„Dag,” zegt Jos.

Nu lachen de ogen van Guus opeens. Kijk, daar is het meisje van die middag.

„Hoe komen jullie hier?”

Jos is al haar verlegenheid kwijt, ze komt dicht bij de tafel staan.

„Mijn vader heeft jouw vader opgezocht in het ziekenhuis.”

„Ja, dat weet ik.”

„Weet jij dat?”

„Ja, ik ben gisteravond bij vader geweest.”

„Nou en hoor es, ik kwam... wij kwamen vragen of jij ook met Kerstmis bij onze boom komt. Dan gaat moeder vertellen en we krijgen ook nog wat... enne... jij komt ook, hè?”

De ogen van Guus van Gouwe Gerrit kijken groot en rond in die van Jos. De andere drie ziet ze niet meer.

„Ik... ikke... bij... bij jullie... bij een dominee... dat... durf ik niet...”

„O, ja! We komen jou halen, alle vier. Om halfdrie, is dat goed? En je komt naast mij zitten, hè? Dat is fijn. En, zeg, ik weet nog veel meer. Jij vraagt aan je vader of je bij ons op school mag, hè, en dan worden wij vriendinnen.”

„Ja,” zegt Riet, „ja, dat doen we.”

En Hannie doet een stap naar voren: „En dan ga je ook es

mee naar mijn broertje kijken, ik heb pas een broertje.”

Dan kan Willy niet achterblijven: „Nou zeg, en wij hebben een echte schommel in de tuin, daar kunnen er twee op. Wij samen, hè? En dan . . .”

Nu praten ze allemaal door elkaar. De twee oude vrouwtjes luisteren maar. En dat ene oude vrouwtje dat héél oud is, lopen de tranen over de wangen. Want dat vindt ze nou zo mooi voor dat Guusje, dat eenzame schaap.

Guus zelf heeft een hoogrode kleur.

„Ja,” zegt ze telkens, „ja, wat zal dat mooi zijn. Ik kan het haast niet geloven. Ik ben nog nooit bij een kerstboom geweest.”

VII. MET Z'N VIJVEN!

Het sneeuwt weer. Nu wordt het toch nog een witte Kerstmis, al begint het de tweede dag pas te sneeuwen. Daar gaan ze, vijf op een rij.

Guus loopt precies in het midden, aan elke kant twee.

Ze heeft twee groene strikken in het haar en ze heeft de groene jurk ook weer aan.

De oude vrouwtjes staan in de deur te kijken als ze weggaan.

Af en toe zucht Guus even, maar heel zacht, dat niemand het merkt.

Ze zucht nog dieper, als ze in de Iepenlaan komen.

Daar is het huis van Jos al, dat grote, witte huis.

„Woon je hier?” zegt Guus. „Hier ben ik met vader langs gelopen om muziek te maken.”

Jos knikt: „Dat weet ik best, ik stond boven voor het raam met mijn vader, maar je zag ons niet.”

Guus van Gouwe Gerrit geeft geen antwoord. Ze zijn bij de voordeur en ze zou nu wel terug willen naar het kleine huisje van de twee oude vrouwtjes. Eigenlijk wil ze toch niet naar binnen, het is alles zo groot en zo vreemd en zo mooi. Was moeder maar bij haar, dan zou ze haar hand stevig in moeders hand stoppen. Maar moeder is hier niet. Daar

zwaait de deur al open en een andere moeder staat vlak voor haar.

„Zijn jullie daar? De buurkinderen zijn er ook al. Kom maar gauw binnen. En jij bent Guus? Fijn dat je ook gekomen bent. Ik dacht: als ze nou maar wil. Hoe meer kinderen hoe mooier, zie je? Doe je mantel maar uit. Kom maar, hoor.”

Waar is ze bang voor geweest? Die kamer is heerlijk warm en ze mag tussen Jos en Hannie inzitten. Er zijn nog zeven andere kinderen, jongens en meisjes.

Ze krijgen een kopje chocola met een kerstkransje en de moeder van Jos gaat de kerstgeschiedenis vertellen.

O, hoe mooi is dat! Ze zit zo stil, ze zit onbeweeglijk tussen Jos en Hannie in. Wie heeft nou kunnen denken, dat dat Kindje in de kribbe ook voor haar op de aarde gekomen is. Stil, stil, luisteren! Dat Kindje in de kribbe is de Zoon van God, zegt die mevrouw. Dat Kindje is groot geworden, is een Man geworden. Hij ging de mensen vertellen van Zijn Vader,

die in de hemel woont. Ieder kind, dat gelooft, dat Hij de Zoon van God is, zal Hij gelukkig maken. Hij heeft de kinderen lief. Hij houdt zoveel van kinderen . . .

Ze zit daar later lang over te denken, heel lang. Ze hoort de anderen praten met elkaar, ze ziet de kaarsen vlammen en flikkeren in het donker van de kamer.

„Nu ga ik jullie ook een verhaal vertellen,” zegt dominee De Hoog.

Ze schuiven dichterbij de kerstboom, ze schuiven dichterbij dat vlammeende licht van de kaarsen.

Dominee De Hoog kijkt naar al de kindergezichten. En weer denkt hij aan Jezus, die de kinderen bij zich riep en ze zegende.

Hij legt de handen over elkaar.

„Er was es een grote, sterke man, die alle dagen op een schip voer. Zo'n mooi schip, donkergroen met witte banden en een hoge mast. Jullie kennen die schepen wel.”

„Ja, ja,” knikken ze allemaal en Guus knikt ook van ja.

Ze woont hier nog wel niet zo lang, maar ze gaat vaak met vader naar de zee. Dan zien ze de schepen voorbijvaren. En dan zegt vader: „Zo'n zeetje, meid, dat is het mooiste wat er is.”

Stil . . . stil . . . ze moet luisteren . . .

„Die grote, sterke man voer maar, voer maar, alle zeeën af. Maar eens op een dag werd zijn vrouw ziek en stierf. Dat was een groot verdriet voor hem.

„Hadden ze kinderen?” vraagt Guus.

Ze is alles vergeten. Ze heeft zo maar midden door het verhaal heen gepraat.

Die dominee vindt het helemaal niet erg.

„Ja, hij had twee kinderen. Maar op een nacht verdronk er een.

Toen wist die man het niet meer. Hij voer maar, voer maar door met dat verdriet in zijn hart. Hij was toch altijd een groot stuurman geweest en nou was het net of hij de goede haven niet meer vinden kon. Hij dobberde maar rond op het water, van oost naar west, van noord naar zuid.

De nachten konden zo donker zijn, dan wist hij het helemaal niet meer.

En eens was de nacht zo ontzaglijk donker, dat hij geen hand voor de ogen zien kon. Toen begreep hij opeens dat hij het niet alleen kon. Hij sloeg zijn ogen op naar de zwarte lucht boven zich en hij dacht aan Jezus. Aan dat kindje dat eens in de kribbe had gelegen. Lang, lang geleden had zijn moeder hem daarvan verteld. Hij had er nooit meer aan gedacht. Hij was het bijna vergeten. En hij bad en riep in die donkere nacht. Toen hielp Jezus hem en stuurde zijn schip naar de veilige haven. En die grote, sterke man heeft het goed begrepen, dat hij het zelf niet kon, dat hij Jezus nódig had.”

De ogen van Guus van Gouwe Gerrit zijn niet bruin meer; in het vlammeend licht van de kaarsen zijn ze zwart en zacht als fluweel.

Ze pakt dominee De Hoog bij een arm.

„Kwàm, kwam hij ècht aan boord, Jezus? . . .”

„Ja, Guus, maar je kon Hem niet zien. Hij kwam in het hart van die man wonen. Toen was hij veilig en toen was hij thuis. Toen wist hij altijd de veilige haven, die hij eerst niet vinden kon. Jezus wil in jullie hart ook wonen, is dat niet heerlijk? Wij hebben allemaal zo'n schip, de één een groot en de ander een klein. We varen allemaal op de levenszee. Maar we

moeten Jezus aan boord hebben, dan zijn we pas veilig. Zullen we daar es een mooi vers van zingen, Guus?" Moeder zit al voor de piano. Daar zingen de kinderen hoog en blij en gelukkig:

't Scheepke onder Jezus' hoede
Met Zijn kruisvlag hoog in top,
Neemt als arke der verlossing,
Allen, die in nood zijn op.
En sta de zee al hol en hoog,
En zweep' de storm ons voort,
Wij hebben 's Vaders Zoon aan boord,
En 't veilig strand voor oog.

Guus van Gouwe Gerrit kent dat vers niet. Ze luistert bijna ademloos. Ze zal . . . ze zal vragen of ze naar die school van Jos mag. Dan leert ze dat versje ook. Ze zal . . . Dominee De Hoog staat vlak voor haar, naast haar stoel. Ze kijkt naar hem op als ze uitgezongen zijn. „Ik ga het aan mijn vader vertellen, meneer . . . dominee . . . hij, hij weet er niets van. Van dat schip en van die man en van Jezus. Dat mag toch wel?" Ergens diep in hem groeit een grote warmte. Hij knikt en blijft kijken in die zwarte kinderogen. En weer ziet hij Jezus staan op de weg, de armen uitgebreid. „Laat de kinderen tot Mij komen." Dit kind, deze kleine, zwarte Guus, gaat al . . . gaat zó maar recht op die uitgebreide armen af . . . Hij denkt aan het spottende gezicht van Gouwe Gerrit. Hij denkt ook aan de verlegen ogen van diezelfde Gouwe Gerrit toen hij over Guus begon.

„Wij gaan het je vader samen vertellen, Guus, jij en ik . . .”

„U . . . u ook?”

„Ja, ik ook. Wij samen. Telkens weer.”

De vriendinnen komen erbij staan, Jos trekt haar vader aan zijn jas.

„Vader, we gaan ook vragen of Guus bij ons op school mag, hè? Dat mag best van haar vader. Zul je zien. En wij worden vriendinnen, dan zijn we lekker met z'n vijven.”

Moeder helpt de buurkinderen naar huis. Ze trekt ze de jassen en manteltjes aan. Ze krijgen allemaal een pakje mee.

De grote voordeur valt dicht. Ze staan nog bij de kerstboom: de vriendinnen, Guus en vader en moeder.

Nu krijgen die ook elk een pakje.

Guus krijgt een kleur. „Dank u . . . dank u wel . . .,” zegt ze.

Ze wordt opeens weer een beetje verlegen in dit grote huis, in die grote kamer, nu al die andere kinderen weg zijn.

„Kom,” zegt moeder, „trek jullie ook je mantels aan. Jij ook, Jos, we gaan ze wegbrengen.”

Daar gaan ze op een rij. De hele stoep is er vol van. Ze gaan eerst naar het huis van Riet. Riet schiet zo de deur in: „Dag, hoor, ik ga gauw mijn pakje openmaken, dag!”

En daar is de straat waar Hannie en Willy wonen.

Dan blijven zij drieën nog over.

„Kom aan deze kant,” zegt moeder, „allebei een arm, zo. Nou is het net of ik twee dochters heb. Je moet maar veel bij me komen, Guus. Eén dochter is zo weinig. En dan heb jij ook weer een beetje een moeder.”

„Ja, ja,” zegt Jos.

Ze danst uitgelaten aan haar moeders arm.

„Ja, ja, en als ik jarig ben, mag je blijven eten, hè, moeder?”

Dan gaan we fijne spelletjes doen. O, zeg, en dan vraag je of je vader je 's avonds komt halen en dan speelt hij voor ons en dan mag ik in de kamer met het busje rondgaan.”

Nu lachen ze en schateren van plezier.

Guus ziet Jos al lopen in die deftige kamer met het busje en ze ziet vader staan bij die prachtige stoelen.

Morgen . . . morgen gaat ze naar vader, ze gaat alles vertellen en de vader van Jos . . .

Ze gaan de Vissershaven af, het slopje in.

Het vrouwtje hoort hen zeker al aankomen, de deur gaat open.

„Zo, zo meisje, ben je daar? Kom maar gauw binnen. Wel wel, wat zeg je? Heb je daar een mooi pakje? Komt mevrouw niet binnen? Nou een ander keertje dan.”

Jos steekt een hand op en Guus ook. Bij het hoekje van het slopje kijkt ze nog eens om. Guus staat er nog en zwaait.

Dan gaan ze de Vissershaven op, de Vlierstraat in.

Het is al laat als Guus eindelijk op het kleine kamertje in bed ligt. Ze heeft alles verteld.

Nee, alles niet.

Niet dat ze toch weer een heel klein beetje een moeder heeft. Dat is te mooi om te vertellen. Dat bewaart ze heel diep in haar hart.

Nu ligt ze in het hoge, bruine ledikant, een hand onder de wang.

Het gordijn is open en het licht van de maan schijnt naar binnen.

Op het kastje naast het bed ligt een boekje.

„Niet van God verlaten”, heet dat. Op de kaft zitten twee kinderen op een kleine bank in de sneeuw.

Niet van God verlaten . . .

Morgen . . . morgen gaat ze naar vader, zo gauw als het maar kan.

Want die moet het ook weten, die moet weten, dat de Here Jezus hun Koning wil zijn. Dat Hij hen gelukkig wil maken. Ze is moe, haar ogen vallen bijna dicht, maar ze wil nog niet

slapen . . . Het is heerlijk om aan deze dag te liggen denken, ze zou de hele nacht wel willen denken. Dat schip, waar die mijnheer van vertelde, dat schip met die man erop. We hebben allemaal zo'n schip, zei hij.

Vader en zij hebben ook een schip. Hun huisje in het slopje is hun schip. Ze begrijpt het best. De straat daaromheen is de zee . . .

En Jezus, Jezus wil bij hen ook aan boord komen als ze geloven dat Hij de Zoon van God is . . .

Ze komt half overeind in het bed, ze kijkt door het open gordijn.

Mooi is het om te denken, dat daar een zee is. Mooi om te denken, dat dit huisje een schip is, dat vaart op de golven.

En nog mooier om te weten, dat Jezus bij hen aan boord wil komen!

INHOUD

	Blz.
I. Gouwe Gerrit	7
II. Als het avond wordt	16
III. In het donkere slopje	22
IV. Guus van Gouwe Gerrit	30
V. Weer met z'n vieren	35
VI. Laat de kinderen tot Mij komen .	42
VII. Met z'n vijven!	52